

**MČTAU projektas “ Informacinės technologijos jungia kartas”
2023 m.**

MOKYMO POREIKIO TYRIMO ATASKAITA

Vis daugiau viešojo gyvenimo sričių persikelia į virtualią erdvę. Inovatyvių technologijų nenaudojimas prisideda prie vyresnio amžiaus žmonių socialinės atskirties didėjimo. COVID-19 pandemijos metu, kai fiziškai visos paslaugos užsidarė ir mūsų gyvenimas persikėlė į virtualią erdvę, vyresnio amžiaus žmonėms pasidarė itin sunku gyventi įprastą gyvenimą.

Informacinių technologijų, tarp vyresnio amžiaus žmonių, naudojimas Lietuvoje yra daug mažiau paplitęs negu Vakarų ir Šiaurės Europos šalyse. Pas mus 39% 65-74 amžiaus žmonių nesinaudoja informacinėmis technologijomis. Tuo tarpu daugelyje aukščiau minėtų ES šalių gyventojų skaičius, kurie nenaudoja informacinių technologijų svyruoja tarp 2-10 % (EUROSTAT 2022 duomenys).

Medardo Čoboto trečio amžiaus universitetas, turintis 1600 vyresnio amžiaus klausytojų, projektu „Informacinės technologijos jungia kartas“ pabandė išsiaiškinti, kodėl dalis universiteto klausytojų visai nesinaudoja informacinėmis technologijomis, ir ar jie norėtų išmokti tai daryti, ko tiksliai norėtų išmokti, ir tie kurie, yra naudotojai tam tikrų išmaniųjų įrenginių, kokias žinias norėtų patobulinti.

Projektas “ Informacinės technologijos jungia kartas” vykdomas 2 metus.

Šio projekto tikslas: Mažinti vyresnio amžiaus žmonių technologinę atskirtį, motyvuojant juos pažinti skaitmenines technologijas bendrystėje su jaunąja karta ir skatinant tobulinti jų skaitmeninius įgūdžius.

Pirmaisiais projekto įgyvendinimo metais, viena iš suplanuotų projekto veiklų buvo- atlikti vyresnio amžiaus žmonių apklausą, kuri padėtų išsiaiškinti kaip TAU klausytojai mokosi IT, kaip naudoja tai kasdieniame gyvenime, kodėl kai kurie vyresnio amžiaus klausytojai kompiuterinio raštingumo nesimoko.

Atlikta apklausa, kurios metu buvo apklausti 183 TAU klausytojai (163 moterys ir 20 vyrai), leido suprasti, ko TAU klausytojai norėtų išmokti ar kokius jau turimus skaitmeninius įgūdžius patobulinti. Kalbant apie informacines technologijas ir skaitmeninį raštingumą buvo klausytojų prašoma nurodyti kokio veiksmo labiausiai norėtų išmokti. Atsakymai buvo: bendravimo internetu, mokėti kalbėtis su vaikais ir anūkais, naudotis el.paslaugomis, susimokėti mokesčius, užsisakyti prekes, registruotis pas gydytoją, e-bankininkystė, rašyti žinutes, skaityti naujienas, skaityti knygas.

Pirmaisiais projekto vykdymo metais atlikta apklausa parodė, kad vyresnio amžiaus žmonėms sunku priprasti prie specifinių naujų technologijų veikimo. Nenorėdami įvardinti tikrųjų priežasčių (baimės sugadinti prietaisus, atminties stoka, nesupratimas kaip veikia prietaisai, anglų kalbos nežinojimas, regos sutrikimai ir t.t.) galima apibendrintai daryti išvadas: norėtų, kad senjorus mokytų senjorai; neskubus ir pasikartojantis to pačio IT veiksmo mokymas („*slow learning and teching* “); mentoriai į kuriuos galima kreiptis pagalbos; mentorių paruošimas ugdant jų kompetencijas darbui su senjorais; geresnis vyresnio amžiaus žmonių lūkesčių ir poreikių supratimas mokymosi aplinkoje, sutelkiant dėmesį į IT priemones, kuriomis jie tikrai naudosis. Atsižvelgiant į aukščiau paminėtas išvadas, projekto vykdymo eigoje buvo paruoštos ir pritaikytos kelios IT mokymo programos ir, svarbiausiai, paruošti jaunieji mentoriai darbui su vyresnio amžiaus žmonėmis.

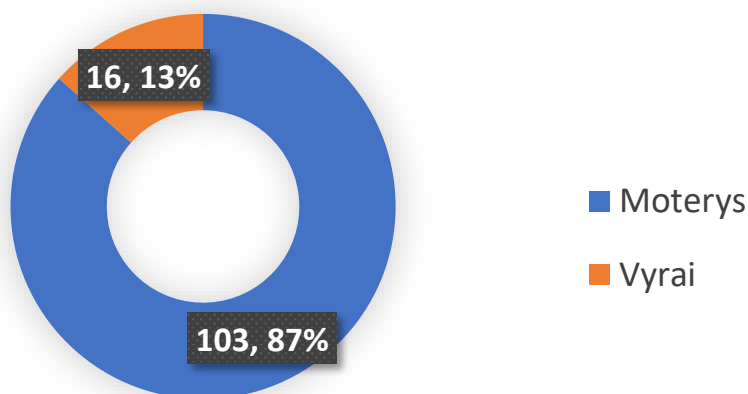
Antraisiais projekto vykdymo metais buvo apklausti nauji MČTAU klausytojai ar jie norėtų mokyti kompiuterinio raštingumo ir ko jie norėtų išmokti. Buvo nutarta nekartoti pirmų projekto vykdymo metų anketos, bet, naujų mokslo metų pradžioje, tampant universiteto nariu, buvo prašoma atsakyti į sudarytos anketos klausimus.

Temos Nr.	Amžius (pažymėti): 65-70 70-85 85 >		Pažymėti pasirinktą temą vienetuku "1"
	Kurios temos aktualiausias Jums		
1	Skaitmeninių technologijų pagrindai	Skaitmeniniai įrenginiai, jų tipai, saugus ir atsakingas panaudojimas kasdieninėje veikloje.	
2	Sumaniau apsipirkime ir atsiskaitykime internetu	sužinosite apie prekės ar paslaugos su geriausia kaina saugų įsigijimą internetu. Kaip skelbimų portaluose bei socialiniuose tinkluose parduoti prekes ar nebereikalingus daiktus. Taip pat sužinosite apie el. bankų teikiamas paslaugas internete.	
3	Viešosios paslaugos internetu kiekvienam	sužinosite kaip kiekvienas iš mūsų gali naudotis valstybės institucijų teikiamomis įvairiomis paslaugomis, teikti prašymus, deklaracijas, užsakyti įvairias pažymas VMI, SODRA ir kituose portaluose neišeinant iš namų.	
4	Planuokime laisvalaikį internetu	sužinosite apie įvairių paslaugų, skirtų laisvalaikiui užsakymą internetu, pradedant nuo kelionės planavimo, maršruto sudarymo, transporto bilietų įsigijimo galimybių, baigiant automatiniais vertėjais, orų prognozėmis ir kitomis naudingomis paslaugomis.	
5	Būkime saugūs internete	sužinosite, kaip būti saugesniems internete ir apdairiai dirbti su technologijomis, saugiai naudotis socialiniais tinklais, atpažinti galimas grėsmes ir rizikas internete.	
6	Efektyvus laiko planavimas ir bendravimas	sužinosite, kaip saugiai ir atsakingai bendrauti ir bendradarbiauti e. paštu, kaip dokumentus laikyti internete, juos bendrinti su kitais žmonėmis, išmoksite planuoti laiką pasitelkiant e. kalendorius bei skambinti internetu.	
7	Skaitmeninių nuotraukų apdorojimas ir saugus dalijimasis	susipažinsite su skaitmeninių nuotraukų redagavimo, koliažo ir animacijų kūrimo galimybėmis. Mokymų metu taip pat sužinosite, kaip saugiai bei atsakingai skelbti nuotraukas ir vaizdo įrašus internete.	
8	Dokumentų kūrimas internete ir dalijimasis su kitais	išmoksite parengti dokumentus internete, jais dalintis su kitais interneto naudotojais. Taip pat susipažinsite su bendradarbiavimo priemonėmis internete, debesų kompiuterija.	
9	Skaičiuoklė darbui ir namams	sužinosite kaip nesudėtingai duomenis (skaičius, tekstą ir pan.) pateikti lentelėmis ir juos tvarkyti, kaip atlikti	

Temos Nr.	Amžius (pažymėti): 65-70 70-85 85 >		Pažymėti pasirinktą temą vienetuku "1"
	Kurios temos aktualiausios Jums		
		nesudėtingus skaičiavimus (pvz.: suplanuoti kelionės, remonto išlaidas, kaip turimus duomenis pateikti grafiškai.	
10	Pristatymų rengimas	Išmoksite vaizdžiai pristatyti savo mintis ir sumanymus, pasitelkdami skaidrių pristatymų rengimo priemones, susipažinsite su skaitmeninių pristatymų rengimo pagrindais ir patarimais.	
11	Išmanieji įrenginiai	Android telefonai ir planšetės, naudingos programėlės	
12	Susipažinimas su virtualio realybe	Virtualios ralybės laboratorijos užsiėmimai – susipažinsite su virtualiais žaidimais skirtais dėmesio, kūno koordinacijos, reakcijos, protinio mąstymo lavinimo žaidimais	
13	Giminės medžio sudarymo pagrindai	Išmoksite naudotis GENI programa, skirta sudaryti savo giminės geonologinį medį.	
14	Ar manote, kad kai kurias temas reiktų kartoti-pabraukti	Kas pusmetį, kelis kartus permetus, visai nereikia kartoti	

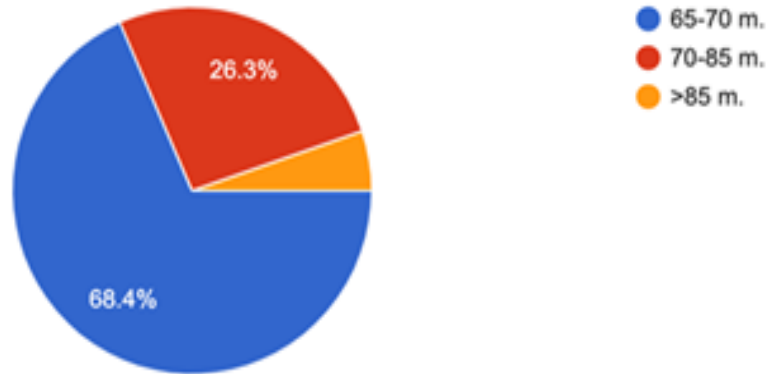
Buvo apklausta 119 TAU klausytojų -103 moterys ir 16 vyrų .

IT priemonių naudojimo apklausa

Jūsų amžius:

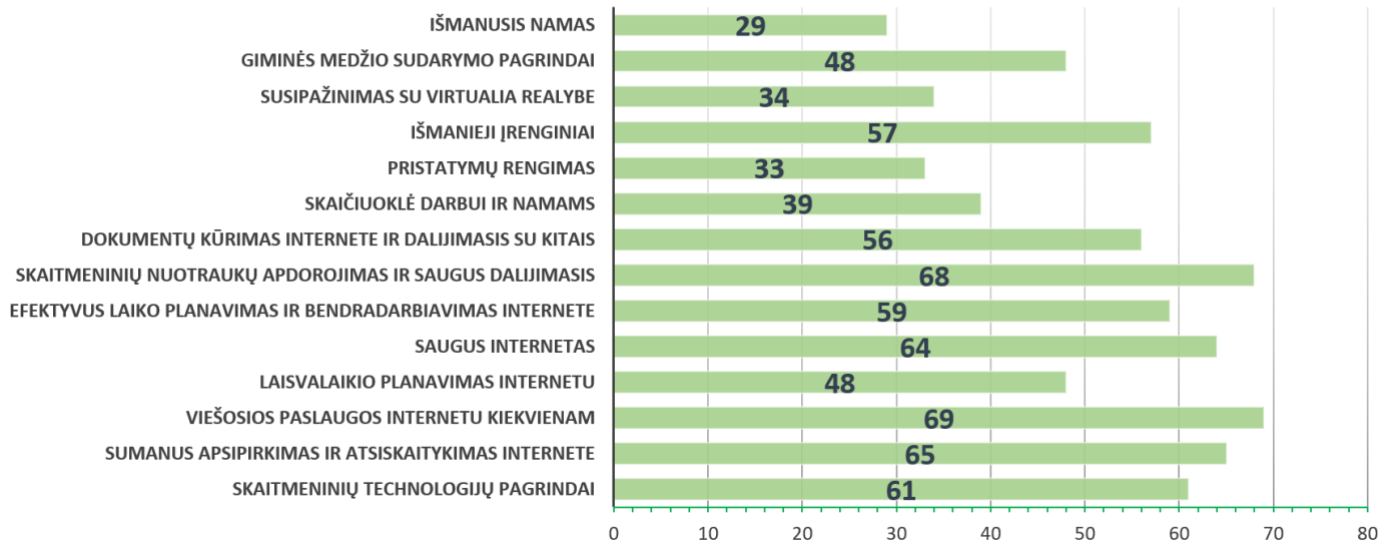
19 responses

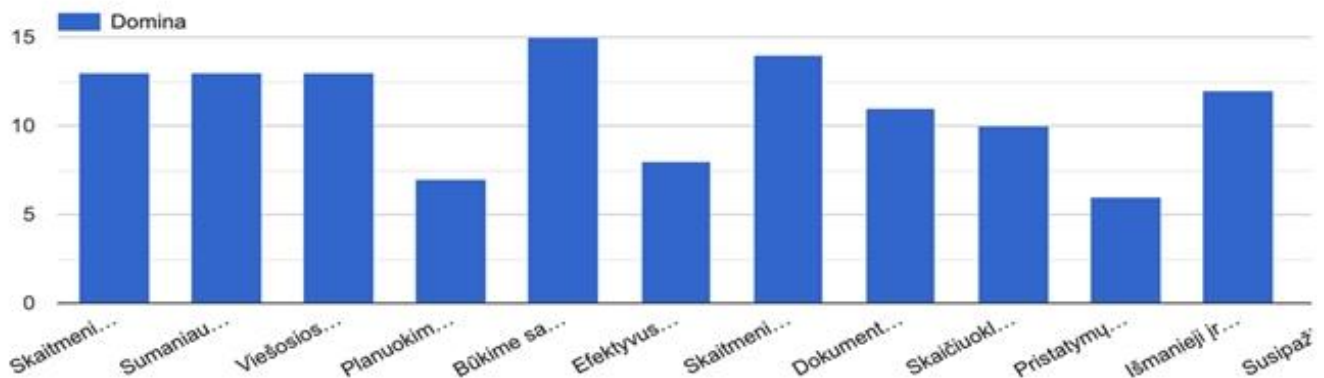
Atkreiptinas dėmesys, kad didžioji MČTAU dalis klausytojų yra 65-75 metų. Tuo tarpu projekto partnerių Kauno TAU amžius parodytas lentelėje yra 65-70 metai

Sekančioje diagramoje matyti visų apklaustųjų pasirinkimai:

Visų apklaustųjų pasirinkimai

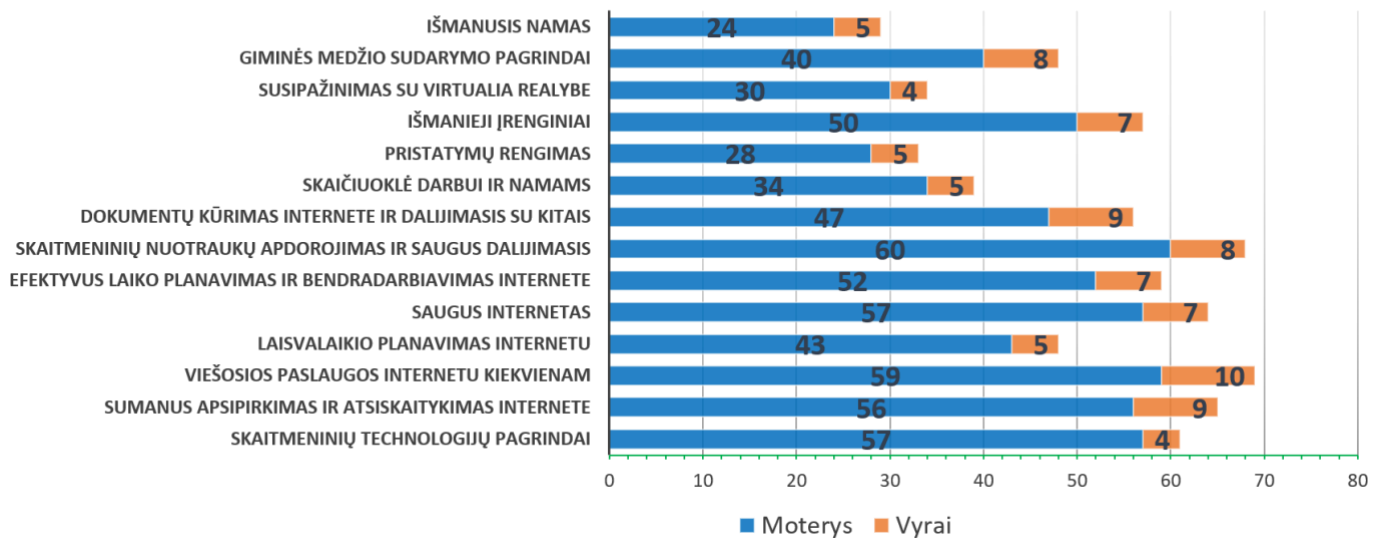

Pažymėkite bent kelias 2023 m. Jus labiausiai dominančią mokymų temas

Tiek MČTAU, tiek mūsų partnerių Kauno TAU klausytojų pagrindiniai pasirinkimai yra: viešosios paslaugos internetu, sumanus apsipirkimas internetu, saugus internetas, skaitmeninis nuotraukų apdorojimas, išmanieji įrenginiai, dokumentų kūrimas internete.

Apklaustų moterų ir vyrų pasirinkimai

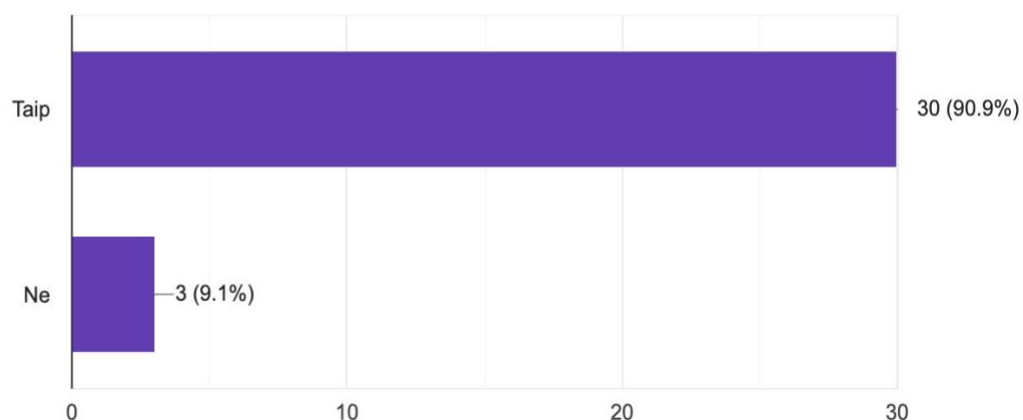
Šiek tiek skiriasi apklaustų vyrų ir moterų pasirinkimai. Apklaustų TAU klausytojų pagrindiniai pasirinkimai sekantys: viešosios paslaugos internetu, skaitmeninis nuotraukų apdorojimas, saugus apsipirkimas internetu, skaitmeninių technologijų pagrindai ir išmanieji įrenginiai.

Diagrama patvirtina, kad visas mokytas temas vyresnio amžiaus žmonėms reiktų kartoti ir ne vieną kartą.

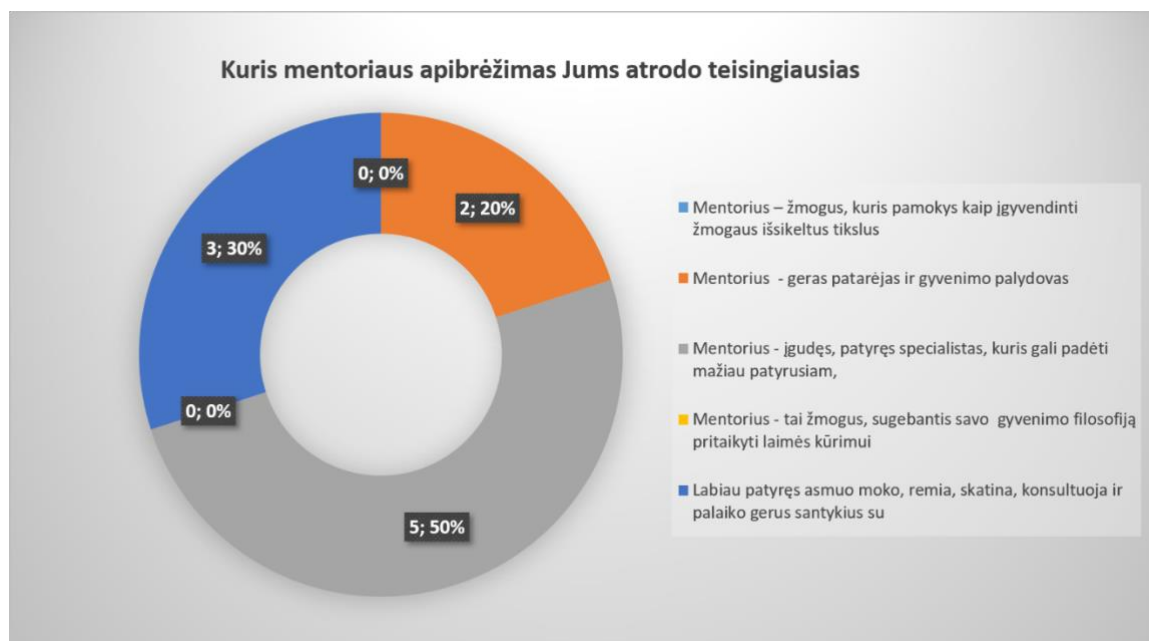
Ar manote, kad kai kurias temas būtų naudinga pakartoti, pvz, kas pusmetį

33 responses

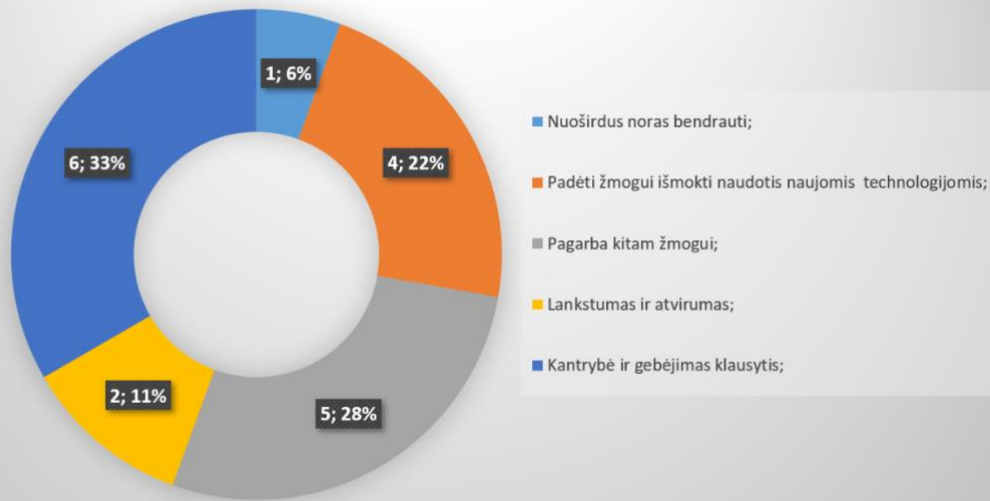

Antraisiais projekto vykdymo metais MČTAU klausytojų tarpe atsirado klausytojų - savanorių, kurie tapo mokymo mentoriais ir sėkmingai padėjo klausytojams išmokti naudotis technologijomis. Dabar aišku, kad labai gera galimybė turėti mentorių, į kurių besimokantysis galima kreiptis pagalbos. Sudaryta anketa savanoriams-mentoriams buvo galimybė išsiaiškinti kai kuriuos mentorių veiklos ir galimybių nuostatas.

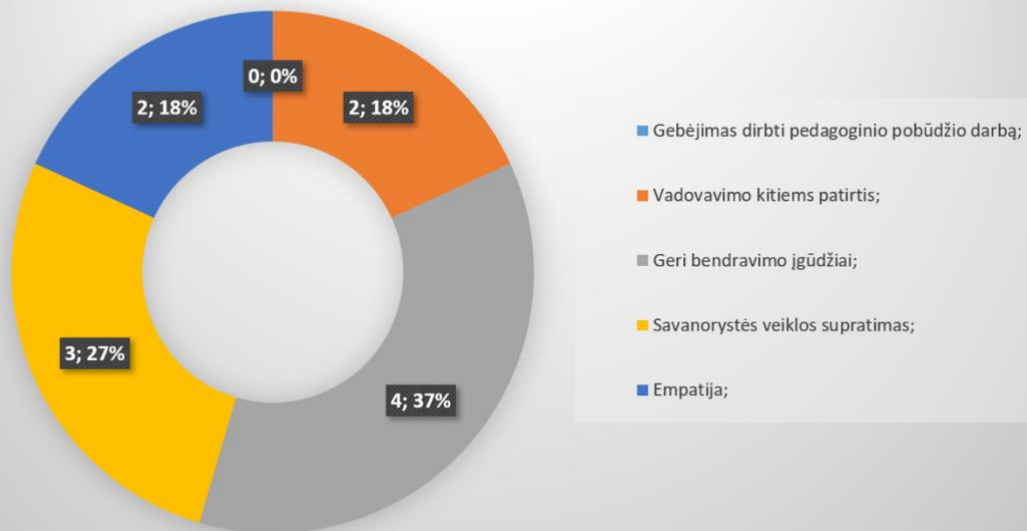
Anketoje savanorių – mentorių paprašius pažymėti, jų manymu, teisingą mentoriaus apibrėžtį, daugiausiai buvo pasirinkta, kad mentorius - įgudęs, patyręs specialistas, kuris gali padėti mažiau patyrusiam, nesitikėdamas iš jo finansinės naudos.

Kokios svarbiausios savybės, apibūdina sėkmingai dirbančius mentorius

Įvardinant svarbiausias mentoriaus savybes, apklaustieji pažymėjo gebėjimą ir kantrybę klausytis, pagarba kitam žmogui ir padėti žmogui išmokti naudotis IT.

Kas Jus paskatino tapti mentoriumi

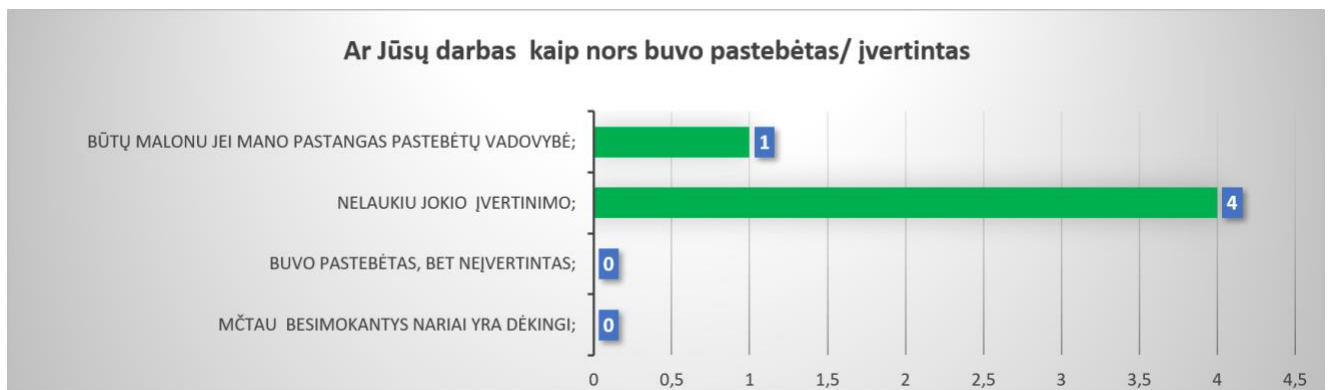
Paklausus, kas paskatino savanoriauti mokant klausytojus naudotis informacinėmis technologijomis, pagrindiniu gebėjimu buvo įvardinta – geri bendravimo įgūdžiai.

Paklausus MČTAU savanorių-mentorių ar ir toliau žada tęsti pradėtą mentorystės veiklą iš jų 3 atsakė „taip“, o 2 iš jų atsakė „gal būt“. Visi MČTAU mentoriai- moterys ir jų amžius: 4 moterys tarp 60-69 metų, 2 moterys tarp 70-79 metų. Savo darbą menoriai įvertinimas pateiktas lentelėje. Projekto partneriai Kauno TAU neturi savanorių-mentorių tarp savo universiteto klausytojų.

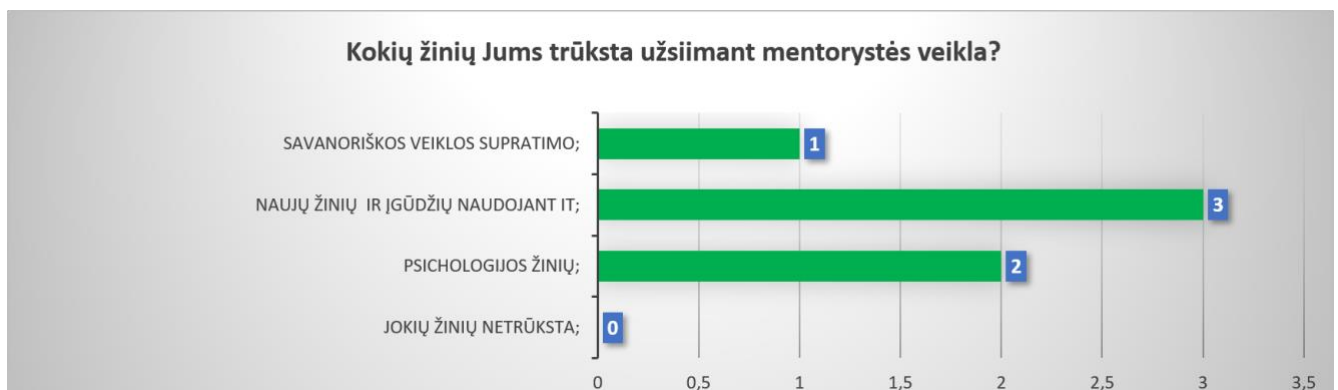
Kaip vertinate savo mentoriaus darbą MČTAU?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
nepatenkinamai					1	2	2		labai gerai

Svarbu, kad savanorių-mentorių darbas universitete būtų pastebėtas. Todėl diagramoje parodyta, kaip mentoriai pateikė atsakymus į klausimą ar jų darbas buvo pastebėtas/ įvertintas.

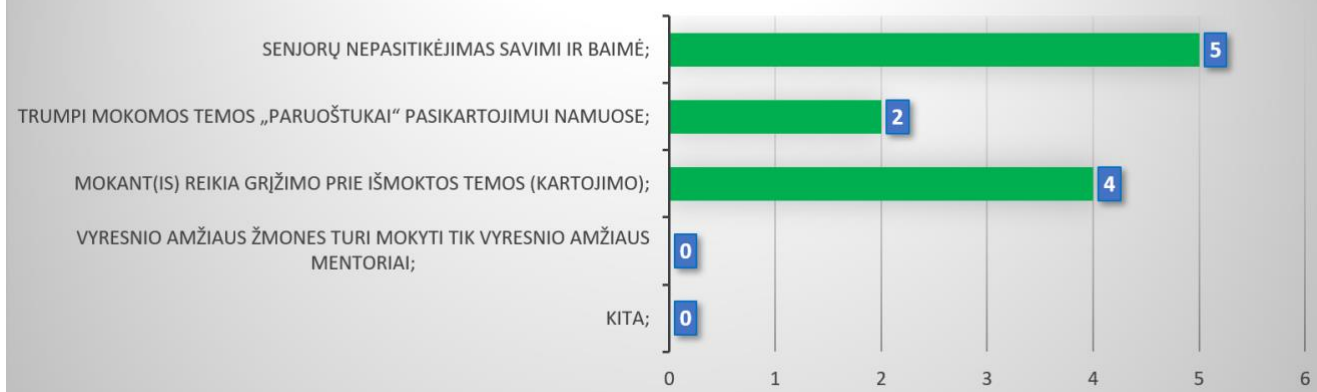
Darbas su vyresnio amžiaus žmonėmis yra pakankamai specifinis. Tam tikrai reikia andragogių žinių. Pateiktam anketos klausimui apie žinias, mentoriai nurodė, kad pagrindė norėtų patobulinti turimas žinias ir naujų žinių bei įgūdžių naudojant IT, nes šiame sektoriuje viskas labai greitai keičiasi. Pastebėta, kad psichologinės ir savanoriškos veiklos gilesnės samptatos irgi praverstų.

Į anketos klausimą apie vyresnio amžiaus žmonių mokymosi ypatumus, mentoriai įvardijo vyresnio amžiaus žmonių nepasitikėjimą savimi ir baimę, bei laikas nuo laiko mokymo temų pasikartojimo.

Kokius ypatumus pastebėjote padėdami vyresnio amžiaus žmonėms ?

Atsižvelgiant, į antraisiais projekto vykdymo metais apibendrintas anketas, universiteto klausytojai pasirinko svarbiausias mokymo temas: sumaniau apsipirkime ir atsiskaitykime internetu – 78; viešosios paslaugos internetu kiekvienam -85; laisvalaikio planavimas internetu 48; efektyvus laiko planavimas ir bendradarbiavimas internete -42; skaitmeninių nuotraukų apdorojimas ir saugus dalijimasis -54; šmanieji įrenginiai -44. Rezultatus aptarus su projekto partneriais, nutarta kartoti dvi temas tai skaitmeninių nuotraukų apdorojimas ir saugus dalijimasis bei šmanieji įrenginiai. Partneriui „Langas į ateitį“ pasiūlyta paruošti dvi temas pritaikytas vyresnio amžiaus žmonėms- sumanus apsipirkimas ir atsiskaitykimas internetu ir viešosios paslaugos internetu kiekvienam.

Vykdamas šio projekto veiklas, pastebėta, kad vyresnio amžiaus žmonių mokymas naudotis informacinėmis technologijomis, turi tam tikrų ypatumų.

Mokant vyresnius žmones, svarbu atsižvelgti į pagyvenusio žmogaus poreikius. Pastebėta, kad pradėdant naudotis technologijomis, svarbu užmegsti ryšį tarp mokytojo ir besimokančiojo, sugebėti jį įtikinti, kad ir vyresniame amžiuje, nors ir netobulai, bet visko galima išmokti. Svarbu pagyvenusiam žmogui paprastai ir prieinamai išaiškinti informacinių technologijų naudą.

Šio projekto vykdymo metu, ir savanoriai mentoriai, ir besimokantys MČTAU klausytojai pripažino, kad kantrybė yra labai svarbi. Tuos pačius dalykus vyresnio amžiaus žmonėms reikia kelis kartus pakartoti, jie dažnai klausia apie tą patį ir kantrybės reikia net ir patiems vyresnio amžiaus žmonėms. Svarbu paruošti ir parastus pamokos „paruoštukus“, kur vyresni žmonės galėtų patys, esant galimybei, pasikartoti. Toks jau tas pagyvenusių žmonių mokymo procesas. MČTAU, vykdydama 2-ųjų metų projekto veiklas, pasinaudodama įgyta patirtimi, paruoštomis mokymo programomis, tęs informacinių technologijų mokymus savo universiteto klausytojams.